

ANG *Paghimakas*

PAHAYAGAN SANG PARTIDO KOMUNISTA SANG PILIPINAS ★ ISLA SANG NEGROS

GINAUBAYAN SANG MARXISMO-LENINISMO-MAOISMO

SEPTEMBER 2020

Mabaskog nga pamatukan kag batu-an ang todo-larga nga pasismo sang rehimeng US-Duterte!

Makasaysayan ang bulan sang Setyembre para sa pumuluyong Pilipino samtang ginadum dum ang isa sa pinakamadulom nga panahon sa kasaysayan sang Pilipinas — ang pagpanaug sang Laye Militar sang rehimeng ni Marcos. Samtang ginabuyllo sang rehimeng Duterte ang iya kaugalingon para sa lubos nga diktadura bisan pa wala sang pormal nga deklarasyon sang paghari militar, mas nangin makahulugan ang pagkomemorar sa subong nga tuig bangud ginadum dum kag ginabuhi liwat kung paano ang kolektibo kag militante nga paghimakas sang pumuluyo nagmadinalag-on sa pagpalayas sang diktduryang Marcos.

Ginkopya halin sa libro ni Marcos, padayon nga ginapigos ni Duterte ang ordinaryo nga pumuluyong Pilipino kag naga-imposar sang pasismo. Sa apat pa lang ka tuig sa termino ni Duterte nalabawan na niya ang ngil-ad nga rekord ni Marcos sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung. May ara na sang indi magnubo 29,000 nga ginpatay sa ngalan sang gyera kontra droga kag may dugang pa 250 nga taga-depensa sa tawhanon nga kinamatarung nga ginpatay. Sa konserbatibo nga pagplastar, may ara 815, 734 nga kaso sang pagbayolar sa tawhanon nga kinamatarung sa idalum ni Duterte. Sa diin, 162 ang biktima sang ekstra-hudisyal nga pagpamatay, 704 ang kaso sang ilegal nga pagaresto kag 284 ang gin-aresto sa basehan sang patu-patu nga kaso. Kabahin sa ila kaklasan ang brutal nga pagtiro-patay sa kilala nga aktibista sa tawhanon nga kinama-

tarung nga si Zara Alvarez sa syudad sang Bacolod kag nagalala nga militarisasyon sa kaumhan.

Dugang nga pahapdi sa pilas, ang mga kahimbon ni Duterte sa Kongreso nagadihon nga ideklara ang Setyembre 11 bilang adlaw ni Marcos. Wala pa nakontento sa paglubong sa anhing diktador sa Libingan ng mga Bayani nga tuman ka insulto sa indi maisip nga biktima sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung, ginahandum pa ni Duterte nga ligwaton ang kasaysayan kag tabunan ang krimen sang anhing tirano batok sa pumuluyo.

Samtang ang pungsod nagapangatubang sang grabe nga atake sang Covid-19 nga krisis, nagapanghinaw sang kamot ang rehimeng US-Duterte sa pandemya kag hayagan nga ginapabay-an ang kakinahanglanon nga sabton gilayon ang pampubliko nga ikaayong

lawas kag sosyo-ekonomiko nga kinahanglanon agud hatagan dalan ang mabangis nga Anti-Terrorism Act of 2020 (ATA 2020) agud legal nga hatagan rason ang terorismo ni Duterte batok sa pumuluyo. Ang ATA 2020 ang nagpadugang gahum kay Duterte para gamiton ang mga lockdown sa pagkomiter sang labi pa ka makasiligni nga mga krimen batok sa pumuluyo. Bisan antes pa man ang pagpasar sang ATA, ang Negros ang nangin patag na sang pagpamatay sang rehimen Duterte sa pag-imposar sini sang Memorandum Order 32 kag Executive Order 70.

Ang katuyuan sang Anti-Terrorism Act amo ang pwersado nga tapna-on ang oposisyon kag ang rebolusyonaryo nga kahublagan batuk sa pasista nga rehimen US-Duterte. Paagi sa pagpuntat sang pinakadako nga media nga ABS-CBN, adlaw-adlaw nga pag-atake kag pagpamahug sa Simbahan, grupo sang tawhanon nga kinamatarung kag mga organisasyon masa, ginapakita lamang sini nga wala sang may makapugong sa ginkangil-aran nga si Duterte sa pagpahipos sang mga naga-pamatok. Sa pagbuylong sang ATA, sigurado nga labi nga magadamo ang paglapas sang tawhanon nga kinamatarung sa maga-abot nga mga binulan. Bangod sini, tuman na nga nahamulag si Duterte sa pumuluyo.

Ginhingalitan ni Duterte ang pandemya agud iduso ang iya traydor, pagpan-gawat, tirano kag pasismo. Kasubong sang iya idolo nga si Marcos, sa dalayon iya mareyalisar nga wala sang pulos ang iya pagpanikasog nga magpabilin sa gahum. Ang pag-antus sang pumuluyong Pilipino ang labi

nga nagtaas tuga sang iya padayon nga pagpabaya sa panawagan nga sabton ang problema tuga sang malapayudal kag malakolonyal nga krisis. Tuman na ang kaugot kag kangil-ad sang masa, kag dugang nga nagakumbinsi nga ang is-ganan nga proklamasyon sang rehimen ang paggagamiton lamang para labi nga iduso ang kaugalingon nga interes kag sang iya mga kahimbon. Amo ina, labi sila ka determinado subong nga makig-away.

Si Duterte kag ang iya imperyalista nga amo ang numero uno nga terorista sa pungsod. Ang gutom sa gahum kag uhaw sa dugo nga mga ido-ido nga AFP ang malipayon man sa ginaproponer nga 4.5 trilyon nga badyet nasyunal para sa tuig 2021, P19.1 bilyon sini ang paga-gamiton sa puno sang korapsyon nga National Task Force -To End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC). 2969% ini nga pag-saka nga budget sini nga tuig. Nagapamatuod lamang ini sa pagsandig ni Duterte sa mga militar sa pagsolbar sang problema sang pungsod. Ginakabig bilang General's pork, mas ginpili ni Duterte nga unahon ang iya mga armado nga mercenaryo kaysa sa pangkabil Logan nga kaayuhan sang pumuluyo ilabi pa sa panahon sang pangkalibutan ng pandemya. Ini nga militarista nga tikang ang nagpadamo sang kalakasan kag labi nga pagpamigos kag pagpanghimulos sa pumuluyo.

Sa pagkamatuod, ang gyera sang rehimen Duterte batok sa mga rebolusyonaryo gyera batok sa pumuluyo. Amo man ini ang nagtulod sa paglapad sang nagahili-ugyon nga prente sang

malapad nga pumuluyo nga determinado nga dugmukon ang kriminal apang nahamulag na nga nagahari nga hubon ni Duterte kag kahimbon sini nga ara sa gahum. Ang nagahimakas nga masa ang wala-untat nga nagadamo kag mas nagahandum sang rebolusyonaryo nga pagbag-o.

Samtang nagatipon ang gal-um sang pasismo, maghimakas kita. Kag kon itulod kita nga kibunon, indi kita magpalupig kag padayon kita nga mabaskog nga magbato.

Gani, nagakadapat lamang para sa malapad nga masa sang pumuluyo nga malig-on nga magpanindugan sa pagbuyagyag kag pagpamatok sa indi-maisip nga mga kontra-pumuluyo nga polisiya nga ginasulong sang

Nagapasalamat ang *Ang Paghimakas* sa mga kontribusyon agud mangin madinalag-on ang ini nga isyu. Sa pagpauswag sang aton *Ang Paghimakas*, ginapangabay sa tanan nga bumalasa nga padayon nga mag-amot sang mga balita, piktyur, istorya kag iban pa nga sinulat. Nagapangayo man kami sang inyo mga suhestyon kag komentaryo paano pa gid ini pauswagon.

 angpaghimakas@yahoo.com

 facebook.com/ang.paghimakas

 negrosrevportal.wordpress.com

tiranikal nga rehimen ni Duterte. Dapat iduso ang legal kag demokrariko nga kinamatarung sa tunga sang brutal nga pagpamigos sang rehimen. Ang malapad nga masa sang mangunguma, mamumugon, upod ang mga pamatan-on kag estudyante, midya kag mamumugon pangkultura, akademik, mamumugon sa ikaayong lawas kag mga frontliner, mga relihiyoso nga sektor, ang mga natakan na nga militar, kapulisan, mga burukrata kag iban pa nga mga sektor ang kinahanglan nga pamuklaton, oranisahon kag pahulagon sa ila gatusan ka libo para magmartsa kag pabahaon ang mga kadalanan. Nagakinahanglan man maggamit sang matinugahon nga mga pamaagi sa nagananog nga panawagan para sa kahilwayan kag demokrasya. Lubos nga palayason ang nagaharing hubon ni Duterte sa gahum.

Samtang ginasingki sang AFP/PNP ang ila atake sa tanan nga prente, nagakadapat nga handa ang masa nga maisog nga makig-away samtang nagagamit sang maalam kag likom nga metodo agud menos ang risgo sang pagpanilag kag illegal nga pag-aresto. Sa mga bulnerable sa pagpanilag sang estado ang gina-abi-abi nga makigbahin sa likom nga organisasyon masa kag sa dailyon mag-intra kag magbulig sa NPA sa tatlo ka integral nga hilikuton nga

amo ang pagsulong sang armado nga paghimakas, rebolusyon agraryo kag pagtukod sang baseng masa.

Ang rebolusyonaryo nga kahublagan sa Negros, paagi sa iya lima ka larangan gerilya, rebolusyonaryo nga mga organisasyon masa kag sang ila gatusan ka libo nga baseng masa, ang determinado nga isulong ang pangmalawigon nga inaway banwa. Sa pihak sang pokus kag sustinido nga operasyon militar sa Isla, mapaslaw lamang ang katuyuan sang rehimen nga tapnaon ang armado nga rebolusyon kaangay sang ila desperado nga mga propaganda kag kabutigan.

Nagapakig-away ang NPA sang makatarunganon nga gyera kag mas labi nga nangin makatarungan ini samtang ginakompronta sini ang brutal kag tiraniko nga rehimen. Ang malapad nga masa sang pumuluyo ang nakahangup kag ginapan-gabuhang pagkamakatarunganon sang sini nga gyera bangud wala na sang iban pa nga solusyon agud tapuson ang kalkasan kag pagpamigos sang estado.

Yara sa posisyon ang NPA sa pagpabaskog sang iya taktikal nga opensiba agud tumuron ang mga tuman ka despotiko kag nahamulang nga pwersa nga nagapaligo sang inosente nga mga duogo. Tuman ka handa ang NPA nga silotan ang pinakabangis nga may mga kahimu-

-an sang mga pagpamatay agud depensahan ang pululuyo. Malabot ang rebolusyonaryo nga hustisya para sa mga pamilya kag kadugo sang mga nabiktima. Ini man ang magaserbe nga inspirasyon para sa masa nga mag-alsa batuk sa diktadura, kag engganyuhon sila nga makigbahin sa pagdala sang mas dalaguan nga kadalagan kag pagsulong sang inaway banwa.

Ang nagabaskog nga pasismo ni Duterte kag sang iya mga alipures ang naga-tulod lamang sa labi pa nga nagadamo nga pululuyo nga mag-usoy sa banas sang paghimakas kag makigbahin sa makatarunganun nga kawsa sang pungsodnon demokratiko nga rebolusyon. Ginpamatud-an mismo sang kasaysayan nga indi maalwan sa mga diktador, kag ang masa bilang tigtuga sang kasaysayan ang tuman ka malig-on kag mabakod sa pagpamatuk kag pagbato batuk sa todo-gyera nga terorismo sang estado sang rehimeng US-Duterte. Ang desaysibo, kolektibo kag militante nga aksyon ang magpahanendum kay Duterte nga wala sang tirano sa sini nga pungsod nga nagmadinalag-on sa atubang sang nagaisa nga pumuluyo batuk sa iya.

Ang desaysibo kag kolektibo nga kusog sang pululuyo ang magadugmok sa handum sang tiraniko nga paghari sang rehimeng Duterte. Subong, determinado kita nga i-abanse ang inaway banwa agud tapuson ang terorista nga paghari ni Duterte. **AP**

Mga panglapas sa tawhanong kinamatarung, ginkondena

Padayon nga nagabaskog ang pagpang-atake sang rehimene Duterte kag iya mga pasista nga militar kag pulis sa paglapak sang tawhanon nga kinamatarung sa porma sang ekstrahudisyal nga pagpamatay, ilegal nga pagpang-aresto, iligal nga pagpang-ukay, harassment/torture, pagpang-istraping kag pagpangguba sang kabalyan, pagpamahug, ukopasyon sang mga militar sa mga komunidad kag pagpangwasak sang mga propyedad.

HRVs	CASES	VICTIMS	
	EJK	5	5
	ILLEGAL ARREST	13	35
	ILLEGAL SEARCH	6	7
	HARASSMENT/TORTURE	9	16
	VIOLATION OF DOMICILE	8	33
	FAKE SURRENDER	6	161
	INTIMIDATION/THREAT	29	80
	MILITARY OCCUPATION OF COMMUNITIES	3	590
	DESTRUCTION OF PROPERTY AND DEMOLITION	5	62

“Ang serye sang pagpang-atake sa mga sibilyan nga kahimu-an sang AFP kag PNP nagapakita lamang sang natural nga kina-iya sang pasista mga mersenaryo nga mag-timalus sa mga inosente nga sibilyan bangud sa ila mga kalutusan kag kapaslawan sa paghingabot sa NPA. Sa pagkamatuod, ang tiraniko nga rehimene ni Duterte kag ang iya reaksyunaryo nga mga armado nga pwersa ang aktwal nga nangin pin-akamaayo nga rekruter sang NPA kag nagatulod sa pumuluyong Pilipino nga magbitbit sang armas kag mag-intra sa NPA.” suno kay Ka Juanito Magbanua, tigpamaba sang Apolinario Gatmaitan Command.

Na-alarma naman si Ka Bayani Obrero, tigpamaba sang National Democratic Front of the Philippines-Negros sa nagataas nga kaso sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sa bilog isla kag nagapanawagan nga maghimakas batuk sa pasismo sang estado.

“Nakahibalo ang malapad nga massa sang pumuluyo nga ang AFP kag PNP ang mga mersenaryo nga nagadugang sa pagpamigos kag pagpanghimulos. Gani, nagakadapat lang nga mag-uyatay-kamot ang pumuluyo kag pamatukan ang pasista nga rehimene Duterte. Nagapakig-isá kita sa pumuluyo sang Negros sa pagdemandha nga untaton na sang rehimene Duterte kag sang iya mga armado nga hubon ang pagpang-target kag pagpang-atake sa mga sibilyan.” dugang ni Obrero.

Mga OPENSIBA sang NPA-NEGROS

Hunyo 19. Gin-harass sa isa ka yunit sang Armando Sumayang Jr. Command (ASJC) ang CAA detachment sa Sitio Bugtong Lubi, Brgy Damutan, Hinobaan.

Hulyo 8. Nag-angkon sang 12 ka Killed-In-Action (KIA) kag 4 ka Wounded-In-Action (WIA) ang tropa militar sang 15th Infantry Battalion sang gin-ambus ini sang yunit sa idalum sang ASJC sa Brgy. Pinggot, Ilog.

Ang ini nga aksyon sang ASJC ang sabat sa panawagan sang mga masang mangunguma sa Sur nga babin sang Negros nga napamatuk sa nagataas nga kaso sang pagpanunog, pagpang-guba sang mga panom, iligal nga pagpangdakop, peke nga pagpasurender kag iban pa nga pagpang-abuso sa kinamatarung kag kriminal nga mga buluhaton nga ginatuga sang mga elemento sang 15th IB kag 32nd DRC sa diin nagabaskog ang operasyon militar sa mga komunidad sang Kabankalan, Ilog, Hinobaan, Candoni kag Cauayan sumugod pa sang Abril sini nga tuig.

Hulyo 14. Ang Mt. Cansermon Command (MCC) nakakuha sang 4 ka armas-luthang (isa ka M16 rifle, isa ka shotgun, isa ka .45 cal kag .38 cal pistola), mga handset kag madamo nga mga bala sa gintigayon sini nga aksyon militar sa balay ni alyas "Tikboy" Bongaita sa Sitio Binadlan, Barangay Bi-ao, Binalbagan, alas 4:30 sang kaagahan.

Si 'Tikboy' nakakomiter sang madamo nga sala sa pumuluyo sa lugar halin sa pagtukod niya sa panatiko nga grupo nga 'Greenan' halin sadtong dekada 90 tubtob subong. Pipila diri amo ang pagpamahog, pagpangawat, pagpang-agaw sang kadutaan, pilit nga pagpabakwit, kag pagpamatay. Iya ginapwersa ang mga mangunguma nga mag-upod sa iya grupo kag magkooperar kay kung indi, iya patyon.

Agosto 14. Ginharrass sang yunit sang Leonardo Panaligan Command (LPC) ang 27 ka

mga elemento sang 62nd IB sa Sitio Inangaw, Brgy. Quintin Remo, Moises Padilla, alas 8 sang aga. Nag-angkon sang duha ka WIA ang nasambit nga elemento sa masobra duha ka minuto nga aksyon miitar sang NPA.

Sa pareho gihapon nga adlaw, nag-agum sang 10 ka KIA kag duha ka WIA ang tropa sang 62nd IB sang ginpalukpan sang Command Detonated Explosive (CDX) kag gin-ambus sang yunit sang LPC sa Sitio Tabago, Brgy. Sandaya, Guihulngan, alas 11:30 sang udto.

Agosto 15. Ginharrass sang LPC ang detachment sang CAFGU sa Brgy. T-hill, Guihulngan, alas 8:30 sang gab-i. Gintigayon ang ini nga aksyon bilang pagpaandam sa mga masupog nga tropa sang 62nd IBPA kag CAFGU nga naghimo sang mga kalapasan sa mga sibilyan sa palibot nga mga baryo. Sadtong katapusan nga bulan sang Hulyo tubtob sa una nga semana sang Agosto, ang CAFGU sa T-hill detachment upod sa 62nd IBPA ang may rekord sang duha ka kaso sang pagpangkastigo kag isa ka kaso sang pagpangransak sang pamalay kag pito ka kaso sang pagpamahog sa pumuluyo.

Terorismo sang estado, nagalala

Gintiro-patay si Zara Alvarez, 39 ang edad, sang Agosto 17 sang gab-i sa Sta. Maria Street, Eroreco Subdivision, Mandalagan, Bacolod City sang Duterte Death Squad-armadong ahente sang estado sa idalum sang rehimene Duterte.

Isa ka health worker, aktibista, tagpangapin sang tawhanon nga kina-matarung, kag manunudlo si Alvarez. Anay chairman sang Anak Bayan Negros, katapu sang Bagong Alyansang Makabayan-Negros kag North Negros Alliance of Human Rights Advocates (NNAHRA), Research and advocacy officer sang Negros Island Health and Integrated Program (NIHIP), nangin campaign and education director kag paralegal sang Karapatan Negros.

Bilang isa ka health worker sa panahon nga ang pumuluyo naga-atubang sang problema sa pandemya, nagtinguha si Alvarez nga makabulig paagi sa pagpanagttag sang mga pinutos nga pagkaon sa pumuluyo sa ila barangay sa syudad sang Cadiz sa diin ginmalisyahan sang mga katapu sang kapulisan ang iya *humanitarian* nga aksyon.

Upod sa madamo nga mga aktibista kag pumuluyo, nangin tuman ka aktibo man si Alvarez sa pagpanawagan para sa solusyon medikal nga pagsabat sa krisis sa ikaayong lawas bunga sang palpak, inutil kag militarista nga tikang sang rehimene.

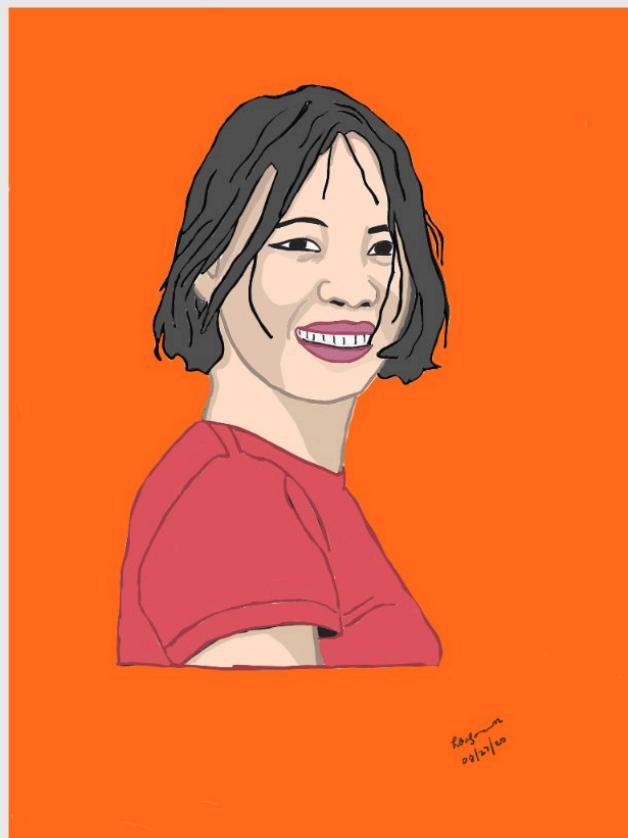
Bag-o sini nga hitabu, may mga insidente

na sang pagpamahog kag pagpangharas sa iya kabuhin paagi sa pagpabangud nga siya isa ka terorista nga may angut sa New People's Army (NPA)-ang armadong hubon sang Communist Party of the Philippines (CPP). Ang iya laragway gin-upod sa pagdikit sa mga pader kag terminal sang mga salakyan upod sa mga kilala nga personalidad nga katapu sang CPP-NPA-NDF kag gina-akosar nga mataas nga lider sang sini nga hubon sa isla sang Negros. Anay bilanggong politikal, napreso halin sang 2012 tubtob 2014 sa idalum sang gobyerno ni Ninoy Aquino apang nahilway sa tanan nga pato-pato nga ginpasaka nga kaso sang berdugong militar.

Pila pa lamang ka adlaw matapos ang brutal nga pagpatay kay Alvarez, asud-asud nga nakabaton sang pagpamahog nga isunod nga tudason ang mga lider sang militanteng grupo sa Negros nga sanday: Ereneo Longinos ang tigpamaba sang BAYAN, Clarizza Singson sang Karapatan, Butch Lozande, Roque Rillo, Aldrin kag Ogie sang NFSW, Rey Alburo sang NNAHRA kag Felipe Gelle sang PDG sa syudad sang Kabankalan.

Personal man nga nakabaton si Singson sang pagpamahog paagi sa isa ka komento sa iya personal nga facebook account nga nagatugon nga "ikaw ang masunod". May kasubong man nga pagpamahog nga nabanton ang iya bana nga si Julius Dagatan, medya layason sang BAYAN.

Ang ini nga mga personahe ang mabaskog nga nagapakamalaut sa mga kontra"

Konsolidasyon sa hanay sang Partido, nagabuyló

Natigayon ang pagkonsolida sa hanay sang Partido sa idalom sang Rachelle Mae Palang Command sa pihak sang wala-untat nga atake militar sa baseng masa kag paglagas sa yunit sang Bag-ong Hangaway sang Banwa.

Nalunsar ang serye sang paghanas kag pagtuon sa Sandigan nga Kurso sa Partido (BKP). Nakahanas sang 15 ka bag-o nga instruktor paagi sa BKP-Instructors Training sa hanay sang Hukbo. Lima ka batch ang nalunsar nga (BKP) sa diin 55 ang nakagradow nga mga cadre kag katapo sang Partido.

Samtang, may apat ka batch sa PADEPA-Instructor's Training ang natigayon nga gitambungan sang 46 ka bag-o nga napatuhan nga instruktor. Ang mga ini ang gilayon nga nakahatag sang Malip-ot nga Kurso sa Katilingban kag Rebolusyong Pilipino (MKKRP) sa masobra 100 ka katapu nga

mga organisasyon masa.

Matapos ang pagtasa sa aktibidad, inspirado nga nagbalik sa tagsa ka yunit ang mga tumuluon dala ang militante nga espiritu sa pagtungod sang mga hilikuton edukasyon ilabe na ang mauswagon nga pagpundar sang Pungsodnon Demokratiko nga Eskwelahan. *AP*

"Terorismo...," mula pahina 6

pumuluyo nga programa sang administrasyon ni Duterte. Pareho ni Alvarez, naga-atubang man sa peligro sa ila kabuhbangud sa total war nga polisiya kag anti-terror law nga ang mayor nga target amo ang mga aktibista, mga kritiko sang rehimen, katapu sang progresibo nga organisasyon kag mga tagdepensa sang tawhanon nga kinamatarung.

Ang pagtiro-patay kay Alvarez isa ka klaro nga indikasyon sang mga berdugo nga militar kag pulis agud pahipuron kag neutralisahon ang mga aktibista, katapu sang progresibo nga organisasyon, tagadepensa sang tawhanon nga kinamatarung, oposision kag mga kritiko sa idalum sang rehimen Duterte nga nagapakita sang tuman ka bangis apang desperado nga pamaagi.

Nagresulta lamang ini sang lapnagon nga paglapas sang tawhanon nga kinamatarung sang pumuluyo kag pagsabwag sang

terorismo sa bug-os nga kapuluan. Kon naglaum ang rehimen Duterte nga paagi sa pagterorisa sa mga katapo sang legal nga organisasyon, mga aktibista, kag mga kritiko mapunggan ang pag-alsa sang malapad nga pumuluyo, nagsayop siya. Pareho lang nga ginatulod ang pumuluyo nga mag-alsa kag mag-usoy sa banas sang rebolusyon. Nagdugang lang ini sang gatong sa nagababada nga kalayo sa balatyagon sang pumuluyo kag nagdugang sa kasingkal sang ila balatyagon kag handum nga pagbungkag kag pagpalayas sang sining tiraniko nga rehimen.

Ang ginpakig-away ni Alvarez kag iban pa nga mga martr nga nagpakig-away para sa matuod nga kahilwayan kag demokrasya indi mausik kag magdulog, sa baylo mangin inspirasyon ini sa pagpadayon sang mga nabilin nga mga aktibista kag sang masa sang pumuluyo nga gusto maangkon ang matuod nga kahilwayan kag demokrasya. *AP*

Escalante Masaker

*Kadulom nga padayon nga
nagalikop tubtob sa subong*

Escalante – Isa sa mga syudad sa probinsya sang Negros Occidental sa diin mayor nga ginabug-os sang katubhan, mga bukid-bukid kag baybayon nga bahin. May kalaparon nga 192.7 kilometro kwadrado. Kilala ini sa piyesta nga ginatawag nga "Manlambus" nga ginasa-ulog kada ika-30 sang Mayo kag si-kat ini sa sari-sari nga mga resort kag pwede ma lagawan kaangay sang Jomabo Island.

Apang, sa pihak nga madamo sang pwede nga makadtu-an nga mga lalantawan sa ini nga lugar, may isa diri nga tuman ka maragtason kag signipikante nga sahi sang istruktura nga ginpasad sa pinakapusod sang syudad. Ang dagway sang Escalante Masaker nga monumento nga makit-an sa plaza sang syudad, laragway kag handurwan sang isa sa pinakamadulom kag madinugu-on nga bahin sang paghimakas sang mga pumuluyo para sa makatarunganon nga sosyedad, demokrasya kag hustisya.

Udtong adlaw sang Setyembre 20 tuig 1985 sa diin mas init pa sa sidlak sang adlaw ang tensyon sa tunga sang mga nagaprotesta sa koordinado nga "welgang bayan" kag mga pasista nga pwersa sang estado. Bitbit ang mga plakards kag bandera samtang nagasinggitan sang makipumuluyo nga mga demanda, linibo ka mga mamumugon sa katubhan, mangunguma, mangingisda, estudyante, imol nga taga-syudad, propesyunal kag mga tawong simbahan ang nagtipon, sa diin hugot sila nga ginapalibutan sang indi magnubo sa 50 ka mga armado nga pwersa sang Regional Special Action Force (RSAF), mga pulis sa lokal, tropa sang Civilian Home Defense Force (CHDF) kag mga indi-matumod nga mga armado nga sibilyan.

Ang militante nga demonstrasyon sang indi magnubo sa 5,000 nga nag-akupar sa tunga sang dalan, 50 metros lamang ang distansya sa munisipyo sang syudad, ang nagpuli sa madinuguon kag brutal nga pagmasaker sa mga nagaprotesta matapos ginbubuan sang kanyon sang tubig, tear gas kag ginpa-arakan sang armas ang mga ini sang mga sapatnon nga pwersa sang es-

tado. Natabo ini pila ka minuto lamang ang naglabay antis maghalin sa munisipyo si Braulio Lumayno, mayor sang Escalante sa amu sini nga panahon upod ang anay congressman nga si Armando Gustilo kag ang ilang armado nga mga gwardiya.

Ginakabig nga "madulom nga huwebes" ang "Escam" ginpalip-ot nga tinataga sa madinuguon nga Escalante Masaker nga nag-utas sa bilidhon nga kabuhi sang 19 ka mga mangunguma, isa ka lider-estudyante kag 30 ka mga pilason nga nag-ilig ang dugo sa duta nga nagapabilin nga ginahugakom sang mga poderoso kag despotiko nga mga agalon mayduta.

Tuig 1970-1982, sang napa-idalum sa laye militar ang bilog pungsod sa paghari sang diktador nga rehimene ni Ferdinand Marcos sa diin naga-atubang sa malala nga krisis socio-ekonomiko ang Negros partikular ang industriya sang kalamay. Tungod sa pagnubo sang produksyon sini, madamo nga mga mamumugon sa katubhan ang nawadan sang trabaho kag nadislokar sa ilang pangabuhian nga nagresulta sa malapnagon nga gutom kag kapigaduhan. Madamo nga mga kabataan ang nagkalamatay bangud sa tuman nga gutom kag malnutrisyon, samtang ang industriya sang kalamay ang gina-

"Escalante. . ." halin sa pahina 8

kontrolar ni Benedicto - isa sa mga kakunsabo ni Marcos.

Lapnagon ang pagpanghimulos kag pagpamigos, pagpang-agaw sang kadutaan kag pagpamatay. Dugang pa diri ang pagduso nga himu-on nga Negros del Norte ang Negros Occidental sa diin nakit-an sang mga pulmulo nga maniobra ini sang rehimen Marcos sa pagpanguna ni Armando Gustilo agud konsolidahan ang gahum sa Norte nga bahin sang Negros.

Nagtuga ini sang matalum nga kontradiksyon sa tunga sang nagahari nga sahi kag sahi nga ginahimuslan sa Negros sa diin makit-an ang sosyal nga bulkan nga indi mapunggan ang paglupok. Ini ang nagsindi sa nagakalayo kag masingki nga mga aksyon protesta kag demonstrasyon sang mga pulmulo nga nagademandra para sa matuod nga reformang agraryo, libre nga pagpanagtag sang duta, makatarunganon nga sweldo kag serbisyo sosyal.

Gani indi matabunan sang ano man nga mga maanyag nga lalantawon kag

istruktura ang dagway sang Escalante pila man ka dekada na ang nag-agip bangod nagapangbabaw sa gihapon ang paghari sang kakugmat, lapnagon nga pagpang-agaw sang kadutaan sang mga agalon mayduta gamit ang ila mga militar, paramilitar kag goons nga nagapamatay sa mga mangunguma, nagangan-gharass kag nagapangsunog sa mga komunidad, kag iban pa nga mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung kag kalakasan.

Ang kadulom nga naglikop sa Escalante sa panahon sang madinuguon nga masaker ang padayon nga naglikop tubtob su-bong indi lang sa ini nga lugar apang sa bug-os mismo nga Isla sang Negros kag mangin bilog pungsod labi na sa idalum sang pasista kag tiraniko nga paghari sang rehimen US-Duterte.

Bisan pa wala sini hayagan nga gindeklara ang laye militar, todo-larga nga ginasabwag ang terorismo sang estado. Sa Negros, sumugod sang iya ginpatuman ang MO 32, EO 70 nga naglunsar sang madinuguon nga SEMPO 1 kag 2 kag serye

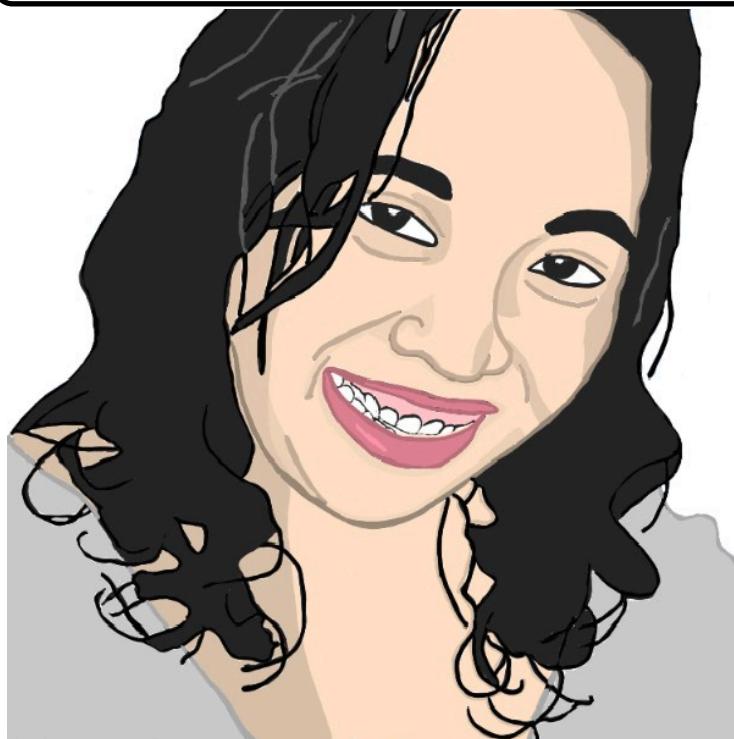
sang sistematiko nga pagpang-atake, nagresulta ini sa brutal nga pagpama-tay sa hanay sang mga mangunguma, lider-masa kag aktibista kag tigdampig sa tawhanon nga kinamatarung. Kabahin sa ila brutal nga krimen ang madinuguon nga Sagay 9 masaker, Guihulngan 7, Negros 14, pagtiro-patay sa mga tigdampig sang tawhanon nga kinamatarung kaangay nila Atty. Ben Ramos, Councilor Benardino Patigas kag Zara Alvarez.

Sa pihak nga babin, bugana sa kasaysayan sang kahublagan masa batok sa mapanghimulos kag mapiguson nga sistema ang pumuluyong Negrosanon labi pa nga ginatos ka tuig na sila nga nahigot sa pyudal kag malapyudal nga pagpanghimulos. Muklat sila sa luha, balhas kag dugo nga ginhilad sang mga martir kag baganihan agud maangkon ang isa ka sosyedad nga makatarunganon. Matag-adlaw nila nga ginatubang ang kapait sa pagatubang sang mga paghangkat agud maangkon ang katam-is sang kadalagan.

Bitbit ang leksyon kag kasaysayan sang Escalante Masaker, hugot nga ginuyatan kag ginapangabuhang bug-os nga masang pigos ang ginatudlo kag ginapahanumdom sini nga paagi sa kolektibo nga paghimakas sang pumuluyo mahimo nga mapalayas ang pasista kag diktador sa poder. Gani, indi malayo nga mangin pareho man ang kapalaran ni Duterte kay Marcos.

Mintras nagapabilin ang nagalala nga sosyo-

"Escalante. . ." sundan sa pahina 11

Pagpasidungog & Pulang Pagsaludo kay Kaupod Rachelle Mae Palang

Ang aton pungsod nagapabilin nga naga-panikasog sa pagsabat sa pangkalibutanon nga pandemyang Covid-19 bangud sa padayon nga militarista ang tikang ni Duterte. Ang pinakakinahanglan sang pungsod ilabi na subong amu ang mga hubin, kritikal kag wala naga-ulikid sa kaugalingon kaangay ni Rachelle Mae Palang o mas kilala nga si Ka Hannah.

Si Ka Hannah, nagtapos sa Velez College sa syudad sang Cebu nga may nursing degree. Isa ka lider-estudyante nga namuklat sa matuod nga kahimtangan sa nagalala nga krisis sa edukasyon sa hanay sang pamatan-on Pilipino. Wala niya ginlimita ang edukasyon sa apat ka pamusod sang eskwelahan. Aktibo siya nga nagpakigbahin sa mga diskusyon kag grupo sa pagtu-on nga nag-edukar sa iya sa politikal nga sit-wasyon kag problema nga gina-atubang sang pungsod.

Nangin Editor-in-Chief sang Vital Signs, ang opisyal nga publikasyon sang kampus. Bilang mamahayag sang kampus kag lider-estudyante, ehemplio siya sang madalum nga panaad nga itib-on ang kahilwayan sa pamamahayag, kahilwayan sa pagpahayag kag demokratiko nga kinamaturing kag kaayuhan

sang mga estudyante. Tuman ini nga naghimakas agud magbulig nga mabuksan liwat ang mga publikasyon sang mga estudyante, nagpundar sang mga publikasyon sang mga estudyante sa mga unibersidad nga wala sang publikasyon, kag nagbuyagyag kag naghimakas batuk sa mga paglapas sa kahilwayan sa kampus nga pahayagan subong man ang iban pa nga forma sang pagpamigos sa kampus nga pagpahayag sa bilog nga pungsod. Siya ang namuno, nag-organisa kag

nagpartisipar sa indi maisip nga mga pagbasa sang binalaybay, gabi-i sang pangkultura, nagapakig-upod sa masa, mga paghanas sa ikasarang kag mga aksyon protesta kag iba pa nga aktibidad. Ginairespetar ini sang iya mga kaangay nga dyornalista sa kampus sa bilog pungsod bangud sang iya matalum

sa pagpaminsar kag paghangup sang mga isyu kag kaalam.

Wala nagakalingkang si Ka Hannah sa paghimakas upod ang masang pigos kag ginahimuslan. Matuod nga yara ini sa naturalisa sang kada paglaum sang pungsod nga magpanindugan sa babin sang masa. Sa mga tinuig sang iya kabuhi bilang estudyante, ang ini nga serbisyo ang naglab-ot sa forma sang pagpamuklat, pag-organisa kag pagmobilisa sang estudyante kag malapad nga masa sang pumuluyo.

Padayon siya nga naga-integrar sa malapad nga pumuluyo. Nagpangabuhi upod sa pumuluyo kag nantuon sa ila pamaagi. Naghendum nga mahangpan sang maayo ang paghimakas sang masang mangunguma kag ginsulong ang armado nga rebolusyon sa nabukid nga babin sang nakatungdan nasidlakan

sang Negros. Wala ini sang kakapoy nga naghatag sang mga politikal nga diskusyon kag edukasyon sa masa sa nagalala nga politikal kag ekonomikal nga kondisyon sang pungsod. Gingamit niya ang iya kaalam kag ikas-rang bilang lider-estudyante kag nars sang ini ang nangin "medik ng bayan". Permi ini nga handa upod ang iya sari-sari nga herbal nga bulong kag kagamitan medikal.

Ang iya ekstra-ordinaryo kag bilidhon nga kabuhi ang napanubo tuga sang bala sang panahon sang reyd sang 79th IB kag CAFGU sa Dauin, Negros Oriental sadtong Setyembre 18, 2008. Halos indi makilala ang iya nawong, nagpakita nga gintiro ini sa malapit nga distansya. Ang iya tiil kag paa ang puno sang lagum kag labhag, ebiden-sya nga gin-tortyur antes ginpatay.

Pwede niya usuyon ang propesyon sini sa pagkarnars ukon magpadayon sa pagkuha sang medisina nga kurso ukon magtrabaho sa gwa sang pungsod. Pero indi na ini bag-o nga mas ginpili

niya ang banas sang armado nga rebolusyon bilang amu ang pinakasolusyon agud hilwayon ang pungsod sa gapos sang pagpamigos kag pagpanghimulos.

Indi lamang isa ka damgo ukon ideya nga nahulog halin sa panganod ang armado nga rebolusyon. Nagtuhan ang rebolusyon halin sa katuyuan kag kagustuhan sang pumuluyo nga gind-ingutan sang ila sandigan nga mga kinamatarung, sang pungsod nga gutom sa matuod nga demokrasya kag kahilwayan. Ang kadalagan ang sang rebolusyon, kadalag-an man sang pumuluyo.

Ang maki-pungsodnon nga pamatan-on nga may kaangay nga dugo sang kapagros kag may tagipusu-on para sa pumuluyo pareho ni Ka Hannah, ang indi malayo nga magsunod sa dalan nga ginhawan ni Ka Hannah. Pagatay-ugon sang mga pamatan-on ang duta sa ila pagpakig-isa sa pungsodnon demokratiko nga rebolusyon kag maghimakas batok sa mga neoliberal nga polisiya kag pasista nga paghari

sang US-Duterte nga diktdura. Indi magdugay, madamo sang mga kasubong nya nga mga pamatan-on ang desaysibo nga maghalaad sang ila bug-os nga kabuhi sa pag-alagad sa pumuluyo.

Mintras ginasikway ni Duterte ang demanda sang pumuluyo nga pataason ang kapasidad sang sistema sang ikaayong lawas, paglunsar sang mass testing, contact tracing kag paghamulag sa mga nainpeksyon, indi kita makaluwas sa ini nga pandemya. Samtang nagapadayon ini sa paglunsar sang iya salsaon nga kamot kag tapakan ang mga pumuluyo, wala kita sang kahilwayan. Magadamo ang numero sang kaangay ni Rachelle Mae Palang nga desaysibo kag wala gina-ulikid ang kaugalingon agud lubos nga ihalad ang bug-os nga kabuhi sa masang pigos.

**Pulang pagsaludo kay Rachelle Mae Palang!
Mabuhay ang mga martir sang rebolusyon! AP**

"Escalante . . ." halin sa pahina 9

ekonomiko nga kondisyon kag ang dunot nga politikal nga istruktura sa pungsod, padayon nga magaluntad ang mga panghitabo kaangay sang Escalante Masaker.

Apang amu man ini ang padayon nga magapa-aktibo sa

naga-indakal na nga sosyal nga bulkan sa Negros nga indi na malayo nga magsigabong bangud sa nagasingki nga paghimakas masa kag armado nga paghimakas agud baguhon ang dalagan sang kasaysayan. Mapabayad kag mapalayas sa poder ang tanan nga mga naga-akto nga diktador kag tiraniko nga rehimens kag malusaw sang matingkad nga kasanag sang kolektibo nga kadalag-an sang rebolusyonaryo nga kahublagan ang nagalikop nga kadulom. AP

PALAYASON ANG TUTA, KORAP, TRAYDOR, PASISTA NGA REHIMENG US-DUTERTE!

angpaghimakas@yahoo.com

negrosrevportal.wordpress.com

facebook.com/ang.paghirmakas

ndfnegros